

לפרשת וירא – תשע"ג

הנה ילדה מלכה

הרב אברהם וסרמן

בסיומה של העקידה מופיעים כמה פסוקים שלכאורה אינם שייכים לעניין, שהרי הם מספרים את קורות משפחת אברהם בחרן. אפשר לומר שפסוקים אלה אינם אלא הקדמה לפרשת חיי-שרה. כך אומר המדרש:

"וזרח השמש ובא השמש" (קהלת א') – א"ר אבא בר כהנא וכי אין אנו יודעים שזרח השמש ובא השמש? אלא עד שלא ישקיע הקב"ה שמשו של צדיק זה, הוא מזריח שמשו של צדיק חברו. עד שלא השקיע הקב"ה שמשו של שרה הזריח שמשו של רבקה. בתחילה נאמר (סוף פרשת וירא) "הנה ילדה מלכה גם היא בנים לנחור אחיך... ובתואל ילד את רבקה", ואח"כ ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" (ב"ר, נח, ב).

המדרש מביא דוגמאות נוספות "עד שלא השקיע שמשו של משה הזריח שמשו של יהושע שנאמר "ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון".

כלומר, הקב"ה אינו משאיר אותו ללא צדיק, צדיקה או מנהיג. לקראת סיום תפקידו של המנהיג הוותיק כבר זורחת שמשו של הבא אחריו. לקראת סיום חיייה של שרה – כבר נולדה רבקה הממשיכה את דרכה.

אלא שגם חלוקת הפרשיות, וגם קריאת-התורה של ראש-השנה, כשאנו קוראים ביום השני את פרשת העקדה – כוללים את הפסוקים הללו. מה שמורה שהם שייכים לסיומה של העקדה, ואינם רק הקדמה למות-שרה.

רש"י מסביר שהקשר לעקידה הוא בכך, שמיד לאחר העקידה אברהם רצה שיצחק יתחתן ויוליד בנים. זאת כיון שהרהר "אילו היה בני שחוט, כבר היה הולך בלא בנים". לכן התורה מספרת שנולדה בת במשפחת נחור אחיו של אברהם, והיא ראויה ליצחק.

דומה שאפשר להוסיף הסבר שיקשור באופן מהותי בשורה זו לניסיון העקדה.

קריאה פשוטה מורה על כך שלנחור נולדו שנים-עשר בנים, שמונה מאשתו וארבעה מפלגשו, מה שמזכיר מיד את בניו של יעקב, נכדו של אברהם. רש"י הצביע על כך וכתב:

"אף היא השוותה משפחותיה למשפחות אברהם י"ב. מה אברהם י"ב שבטים שיצאו מיעקב; ח' בני הגבירות וד' בני שפחות. אף אלו ח' בני גבירות וד' בני פילגש."

אך מה רב ההבדל!

נחור שלא הלך עם אברהם ונשאר עובד עבודה-זרה יחד עם תרח בחרן – משגשג, ומשפחתו מתרחבת בנחת ובשלוה. ואברהם מה? נגוע כל היום, ניסיון רודף ניסיון, רעב בארץ, שרה נלקחת פעמים למלך המקומי, את אחיינו לוט הציל בעור שיניו במלחמה נגד ארבעה מלכים.

שרה עקרה עד גיל תשעים, ואברהם זוכה לבן אחד ממנה בהיותו בן מאה. אף אותו הוא מצווה להעלות לעולה, ורק ברגע האחרון ניצל הבן משחיטה. אף יצחק בנו לא יזכה אלא לבן אחד, שכפסע בינו ובין המוות מידם של אחיו עשיו ושל דודו לבן.

רק יעקב יזכה להעמיד שנים עשר שבטים, ואף הוא לא בנקל יגיע לזה.

אברהם הצדיק רואה איך אצל הרשע הכל הולך למישרין, בלא עיכוב, ובלא סיכון – האם לא נחמץ לבו בקרבו לפחות לרגע? האם לא יקנא ברשע? כמאמר המשורר:

"מזמור לאסף, אך טוב לישראל אלהים לבבי ואני כמעט נטיו רגלי כאין שפכו אשרי. כי קנאתי בהוללים שלום רשעים אראה... הנה אלה רשעים ושלי עולם השגו חיל. אך ריק זכיתי לבבי וארחץ בנקיון פפי. ואהי נגוע כל היום ותוכחתי לבקרים... (תהלים עג).

גם אם אסף סבר לרגע לקנא בשלוותם של רשעים, הרי מיד הוא מתעשת ומסיים:

"ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמה. ואני תמיד עמה אחזת ביד מיני. בעצתך תנחני ואחר כבוד תקחני. מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ. כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי אלהים לעולם... ואני קרבת אלהים לי טוב שתי באדני ה' מחסי לספר כל מלאכותיך (שם).

אברהם, האדם הגדול בענקים, אף לא מהרהר באפשרות הקנאה. על-כן, פסוקים אלה הם ה"גרנד-פינאל" של הניסיון. כי מעשה גדול הוא לאברהם לעמוד בניסיון העקדה, ונשגב הוא עוד יותר, בהשוואה לחיי-השלווה של אחיו הרשע.